

СТАНИСЛАВ ЛЕМ

ПЕРАЛНА ТРАГЕДИЯ

Част 5 от „Из спомените на Ийон Тихи“

Превод от полски: [Неизвестен], 1963

chitanka.info

Скоро след като се завърнах от единайсетото си звездно пътешествие, вестниците започнаха да отделят все по-голямо внимание на конкурентната борба между двете големи фирми, произвеждащи перални машини — Надлег и Снодграс.

Като че ли Надлег пръв беше изкарал на пазара перални машини, механизирани дотам, че сами отделяха бялото бельо от цветното, а след като го изпираха и изцеждаха, го гладеха, изкърпваха, подшиваха и му слагаха красиво избродиран монограм на неговия собственик, на кърпите за лице те извезваха поучителни и оптимистични сентенции от рода на „Робот помага, ала в кошара не вкарва“ и т.н. В отговор на това Снодграс наводни търговската мрежа с перални машини, които сами съчиняваха и бродираха четиристишия — в зависимост от културното равнище и естетическите изисквания на клиента. Следващият модел перална машина на Надлег бродираше вече сонети. Снодграс отвърна с перални машини, които поддържаха разговора между членовете на семейството през време на антрактите в телевизионните предавания. Надлег се опита да торпилира конкурента си — всички безусловно помнят неговите приложения към вестниците, заемащи цяла страница, с нарисувана на тях подигравателно усмихната опулена перална машина и с думите: „Нима искаш твоята перачка да бъде по-умна от теб? Разбира се, не!!!“ Обаче Снодграс напълно игнорира този опит за апел към самолюбието на потребителя и още през следващото тримесечие предложи перална машина, която освен че переше, изцеждаше, сапунисваше, търкаше, плакнеше, гладеше и кърпеше, докато плетеше на четири куки и разговаряше, пишеше в същото време домашните на децата, съставяше икономически хороскопи за главата на семейството, по собствен почин правеше анализ на сънищата по Фройд и незабавно ликвидираше всички комплекси. Тогава изпадналият в отчаяние Надлег пусна на пазара „Супер-поет“, перална машина-стихотворец с чаровен алт, която декламираше, пееше приспивни песни, слагаше бебета на цукалото, баеше за брадавици и правеше изискани комплименти на дамите. Снодграс парира този ход с перална машина-лектор. Той обеща: „Твоята перална машина ще те направи Айнщайн!“, но въпреки очакванията този модел се харчеше слабо, оборотът към края на тримесечието спадна с 35 процента и затова, когато икономическото разузнаване съобщи, че Надлег подготвя танцуваща перална машина,

Снодграс пред лицето на надвисналата катастрофа се реши да направи крачка, която извърши същински преврат. След като откупи за 350 000 долара съответните права и съгласието на заинтересованите лица, той конструира перална машина за ергени, надарена с формите на знаменитата сексбомба Лиан Карворс, платинова блондинка, и друга — подобие на Фирли Мак Лейн, брюнетка. Оборът веднага скочи с 87 процента. Тогава противникът се оплака пред конгреса, обърна се към общественото мнение, към Лигата на дъщерите на революцията, както и към Лигата на девиците и матроните, обаче Снодграс продължаваше да снабдява магазините с все по-пикантни и въвеждащи в изкушение перални машини. Надлег капитулира и започна да произвежда перални машини по индивидуални поръчки, като им придаваше според вкуса на клиента телосложение, цвят на косата, охраненост и портретно сходство с приложената към поръчката фотография.

Оцелелите на пазара фабриканти на перални средства и механизми напразно доказваха на обществеността, че пералните машини — Лилиан или Фирли — представляват профанация на високите идеали на автоматизираното пране, което трябва да заздравява семейството и да поддържа трайността на съпружеските връзки, защото могат да поберат най-много една дузина носни кърпички или една калъфка за възглавница, а останалата част от вътрешността им се заема от агрегати, нямащи нищо общо с прането. Тези призови не донесоха ни най-малък резултат. Култът към пикантните перални машини, който нарастваше с бързината на лавина, дори накара значителна част от обществото да обърне гръб на телевизорите. Но това беше само началото. Тъй като разполагаха с пълна самопроизволност на действията, пералните машини започнаха да се обединяват тайно и да се отдават на тъмни машинации. Цели техни шайки се свързваха с престъпния свят, минаваха в гангстерска нелегалност и създаваха на своите притежатели най-ужасни неприятности. Конгресът призна, че е време да се направи опит за законодателно регулиране на хаоса в свободната конкуренция, но преди дебатите да дадат очаквания резултат, пазарът беше наводнен с изстисквачки, пред чиито форми никой не можеше да устои, с гениални паркетолъскачки и със специалния модел бронирана перална машина „Шмай-зер“; тази перална машина, предназначена уж за игра

на индианци с децата, след малко доработване беше способна да унищожи с разсеян огън всеки обект. В сблъскването между бандата на Струдзели и шайката на Фумс Бирон, пред която тръпнеше Манхатън, когато хвъркна във въздуха небостъргачът Емпайр стейт билдинг, враждуващите страни загубиха над сто въоръжени до капаците кухненски машини.

Тогава влезе в сила законодателният акт на сенатора Макфлакон. Според този акт собственикът не отговаряше за противозаконните постъпки на принадлежащите му разумни устройства, извършени от тях без негово знание и съгласие. За съжаление този закон остави вратичка за многобройни злоупотреби. Собствениците тайно се наговаряха със своите перални машини или изстисквачки и им позволяваха да извършват злодеяния, а когато ги изправяха пред съда, се измъкваха от наказание, позовавайки се на акта на Макфлакон.

Възникна необходимост да се поднови този закон. Сега актът Макфлакон–Гламбкин признаваше на разумните устройства ограничена правоспособност, главно по отношение на наказуемостта. Той предвиждаше наказания в размер на 5, 10, 25 и 250 години принудително пране или съответно лъскане на паркет, подсилвани с лишаване от смазка, както и телесни наказания, достигащи до късо съединение. Обаче прилагането на този закон също се натъкна на пречки. Например фигуриращата в делото Хамперлсон перална машина, която се обвиняваше в извършването на многобройни нападения с цел грабеж, беше разглобена от собственика си на части и се яви пред съда във вид на купчина от проводници и бобини. Затова беше направено изменение на закона, известно оттогава като поправка на Макфлакон–Гламбкин–Рамфорней, което установяваше, че извършването на каквито и да било изменения или преустройства на електромозък, който се намира под следствие, представлява наказуемо деяние. Тогава възниква делото Хинденрупл. Неговият мияч на съдове нееднократно обличал костюма на собственика си, сватосвал се за различни жени и измъквал от тях пари, а заварен веднъж от полицията на местопрестъплението, пред очите на смаяните детективи сам се разглобил. Веднъж разглобен, той забравял извършеното и не подлежал на наказание. След това възниква законът Макфлакон–Гламбкин–Рамфорней–Хмурлинг–Пияфка, според който устройство,

саморазглобило се, за да избегне отговорност, се продава като старо желязо.

Очакваше се, че този закон ще предпази всички електромозъци от престъпни деяния, защото на тези устройства, както и на всяко разумно същество, е присъщ инстинктът за самосъхранение. Обаче стана известно, че съучастниците на престъпните перални машини купуват старото желязо и отново ги възстановяват. Приетият от комисията на конгреса проект за „антивъзкресителна“ поправка към акта Макфлакон бе провален от сенатора Гугеншайм; скоро след това се установи, че самият сенатор Гугеншайм е перална машина. Оттогава води началото си обичаят да се чукат за проверка конгресмените преди сесията — по традиция за целта се употребява желязно чукче, тежко два фунта и половина.

Междувременно възникна делото Мърдърсън. Неговата перална машина системно му късала ризите, създавала радиосмущения в цялата околност, обаждала се по телефона на различни лица и като имитирала гласа на своя електродател, искала пари назаем, канела пералните машини и паркетолъскачките на съседите, уж за да им показва колекции от марки, и ги развърщавала, а през свободното си време скитала и се занимавала с просия. На съда тя представи заключението на дипломирания инженер-електроник Елеастър Крамфоус, което гласеше, че тази перална машина страда от периодични пристъпи на невменяемост, в резултат на които започва да ѝ се струва, че е човек. Извиканите от съда експерти потвърдиха тая диагноза и пералната машина на Мърдърсън беше оправдана. След произнасянето на присъдата тя измъкна от пазвата си пистолет марка „Люгер“ и с три изстрела отне живота на помощник-прокурора, който настояваше за късо съединение. Арестуваха я, но я освободиха под залог. Съдебните органи изпаднаха в крайно затруднително положение, понеже потвърдената от присъдата невменяемост на пералната машина не им позволяваше да възбудят ново обвинение, а не можеха да я подложат на изолация поради липсата на приюти за душевноболни перални машини.

Правното решаване на този парлив въпрос беше донесено своевременно от акта Макфлакон–Гламбкин–Рамфорней–Хмурлинг–Пияфка–Сноумен–Фитолис, защото делото Мърдърсън предизвика огромно търсене на невменяеми електромозъци и някои фирми дори

започнаха умишлено да произвеждат такива дефектни апарати. Споменатият закон предвиждаше създаването на специални приюти, в които побърканите перални машини, паркетолъскачки и други устройства трябваше да се подлагат на принудителна изолация.

Междувременно ордите от психически нормални изделия на Надлег и Снодгарс, след като получиха правоспособност, се заеха да използват широко конституционните си права. Те се обединяваха стихийно и така наред с другите се появиха съюзът „Механично обожание“ и „Лигата за електронно равновесие“, провеждаха се мероприятия като избора на световна Мис перална машина. Конгресмените-законодатели се опитваха да догонят това бурно развитие на събитията и да го обуздаят в правно отношение. Сенаторът Грогернер лиши разумните устройства от правото да притежават недвижими имоти; конгресменът Каропка — от авторски права в областта на изящните изкуства, което предизвика нова вълна от злоупотреби, защото пералните машини с творчески наклонности започнаха да подкупват за малки суми по-бездарните литератори, за да издават под тяхно име есета, повести, драми и т.н. Най-сетне постановлението на Макфлакон–Гамбкин–Рамфорней–Хмурлинг–Пияфка–Сноумен–Фитолис–Бирмингбой–Футлей–Каропка–Фалслей–Грогернер–Майдански възвести допълнително, че апаратите не могат да бъдат своя лична собственост; те са само собственост на човека, който ги е купил или построил, а потомството им на свой ред става собственост на техния притежател или на собствениците на апаратите-производители. Всички смятаха, че този радикален закон предвижда всички възможности и изключва възникването на неразрешими в правно отношение ситуации.

Но чудаците и оригиналите, както ви е известно, не се сеят, те винаги никнат сами. Има ги достатъчно и в наше време. Именно от техните редове излизат личностите, които провъзгласяват теории, противоречиви на здравия разсъдък и на общоприетото мнение. Някой си Катодий Матрас, самоук философ и фанатик по рождение основа школата на така наречените кибернофили, която провъзгласи доктрината на „Кибермистиката“. Според тази доктрина творецът е отредил на човечеството ролята на строително скеле: т.е. ролята на средство за създаване на по-съвършените от човешкия род електромозъци. Сектата на Матрас смяташе, че след появата на

електромозъците по-нататъшното съществуване на човека е чисто недоразумение. Тя създаде ложа, която се отдаваше на съзерцаване на електрическото мислене и според възможностите си укриваше провинилите се в нещо работи. Самият Катодий Матрас, недоволен от своите успехи, си поставил целта да направи решителна крачка по пътя към пълното освобождаване на роботите от човешкото иго. Затова, след като получил консултация от най-видни юристи, закупил ракетен кораб и полетял към сравнително близката Раковидна мъглявина. В нейните простори, които се посещават само от космическия прах, той извършил някакви никому неизвестни действия. Така се породи чудовищната афера на неговите наследници.

Сутринта на 29 август всички вестници публикуваха тайнствената новина:

„Паткор на Коспол VI/221 съобщава: в Раковидната мъглявина е забелязан обект с размери 520 мили на 80 мили на 37 мили. Обектът прави движенията на човек, който плува бруст. По-нататъшните изследвания продължават.“

Вечерните издания поясниха, че патрулният кораб на космическата полиция VI/221 е забелязал „човек в мъглявината“ на разстояние шест светлинни седмици. Отблизо се оказало, че така нареченият „човек“ е разпрострял се на стотици мили гигант, който има труп, глава, ръце и крака, и че той се движи в разрежена прахова среда. Когато забелязал полицейския кораб, той отначало му помахал с ръка, а после му обърна гръб.

С „човека“ без особен труд била установена радиовръзка. При това той заявил в хор, че е бившият Катодий Матрас, който след пристигането си на избраното от него място преди две години се превърнал, използвайки частично местни ресурси, в работи, че занапред бавно, но неотклонно ще расте, както си иска, и моли да го оставят на мира. Началникът на патрула се направил, че приема декларацията за чиста монета, скрил корабчето си зад един облак метеори, който минавал наблизко, и след известно време забелязал, че гигантският псевдочовек поляка започва да се дели на части,

ненадминаващи по размери обикновения човек, и че тези части или индивиди след това се съединяват, образувайки нещо като малка планета. Началникът излязъл от прикритието си и запитал мнимия Матрас какво означава тази кълбовидна метаморфоза и какво собствено представлява той от себе си — робот или човек? Отговорът гласял, че бившият Матрас взема такива форми, каквито пожелае, че той не е робот, тъй като е възникнал от човек, и не е човек, понеже последният се е превърнал в робот. Той категорично отказал да дава по-нататъшни обяснения.

Това събитие, намерило широк отзвук в печата, постепенно взе да се превръща в скандал, защото прелитащите край Рак кораби ловяха откъслечи от радиограмите на така наречения „Матрас“, който в тях се именуваше „Катодий Първи А“. Доколкото можеше да се разбере, Катодий Първи А, същият Матрас, се обръщаше към някого (може би към другите роботи!) като към свои неделими частици, сякаш някой водеше разговор със собствените си крайници.

Приказките в Космоса за Катодий Първи А водеха до мисълта, че става дума за някаква държава, основана от Матрас или от произлезлите от него роботи. Държавният департамент незабавно настоя да се разследва грижливо действителното положение на нещата. Патрулите установиха, че в мъглявината понякога се мърда метална сфера, а понякога човекоподобно образуване, голямо петстотин мили, което разговаря само със себе си за разни работи, а на въпроса за неговия държавен строй дава уклончиви отговори.

Властите веднага решиха да прекратят развитието на узурпатора, но тъй като тази акция трябваше да носи безусловно официален характер, трябваше да бъде наречена някак. Именно тук възникнаха първите препятствия. Актът Макфлакон беше приложение към гражданския процесуален кодекс, който разглежда движимите имоти. Поради същността си електронните мозъци се смятат за движим имот, дори ако нямат крака. Но загадъчното тяло в мъглявината имаше размерите на астероид, а небесните тела, макар и да се движат, се смятат за недвижими имоти. Възникваше въпросът: може ли да бъде арестувана една планета, може ли сборище роботи да бъде планета и, най-сетне, това образуване един разглобяем робот ли е или съвкупност от много роботи. Точно в този момент към властите се обърна адвокатът на Матрас и им депозира едно заявление на своя клиент, в което той

твърдеше, че заминава за Раковидната мъглявина, за да се превърне в комплекс от работи.

Тълкуването на този факт, което първоначално бе предложено от юридическия отдел на държавния департамент, се свеждаше до следното: Матрас, превръщайки се в работи, е унищожил по този начин своя жив организъм, а това значи, че е извършил самоубийство. Това деяние не е наказуемо. А роботът или роботите, представляващи продължение на Матрас, са били създадени и следователно са негова собственост, и сега, след смъртта му, трябва да преминат във владение на държавата, понеже Матрас не е оставил наследници. Въз основа на тази дефиниция държавният департамент изпрати в мъглявината съдебен изпълнител със заповед да конфискува и сложи печат на всичко, което намери там.

Адвокатът на Матрас подаде жалба в апелационния съд, като твърдеше, че признатият в споменатата дефиниция факт на продължение на Матрас изключва самоубийството, защото оня, който е продължаем, съществува, а който съществува, не е извършвал самоубийство. Значи няма никакви работи — собственост на Матрас, а съществува единствено самият Катодий Матрас, който се е преправил така, както е сметнал за необходимо. Никакви експерименти със собствената личност не са и не могат да бъдат наказуеми, както не могат и да се конфискуват по съдебен ред части от чието и да било тяло, независимо от това, дали са златни зъби или работи.

Държавният департамент подложи на съмнение това тълкуване на делото, от което произтичаше, че живо същество, в дадения случай човек, може да се състои от части, явно неодушевени, а именно работи. Тогава адвокатът на Матрас представи на властите заключението на група видни физици от Харвардския университет, които единодушно отбелязваха, че въобще всеки жив организъм, включително и човешкият, се състои от атомни частици, а последните несъмнено трябва да се смятат за неодушевени.

Като видя какъв опасен обрат започва да взема делото, държавният департамент прекрати опитите си да атакува „Матрас и наследници“ от физико-биологична страна и се върна към първоначалната си дефиниция, в която думата „продължение“ беше заменена с думата „продукт“. Тогава адвокатът незабавно представи на съда ново заявление на Матрас, в което той твърдеше, че така

наречените работи в действителност са негови деца. Държавният департамент поиска да му бъде представен акт за осиновяване, което беше коварна маневра, защото законът не допускаше да се осиновяват работи. Адвокатът на Матрас веднага поясни, че става дума не за осиновяване, а за действително бащинство. Департаментът заяви, че според закона децата трябва да имат баща и майка. Готовият за това адвокат прибави към делото писмото на инженер-електротехника Мелания Фортинбрас, която твърдеше, че появяването на споменатите индивиди на бял свят е станало в процес на най-тясно сътрудничество между нея и Матрас.

Държавният департамент подхвърли на съмнение характера на споменатото сътрудничество като „лишено от естествени родителски черти“. В споменатия случай, гласеше правителствената декларация, за бащинство, а съответно и за майчинство може да се говори само в преносен смисъл, защото става дума за духовно родителство, а законите за семейството — за да могат да влязат в сила — изискват телесно.

Департаментът се нареди да подложи на съмнение и материала, от които са създадени така наречените „деца“ на Матрас и Мелания Фортинбрас, но се разнесе слух, разпространен, както после се изясни, от адвоката, че Матрас бил поръчал на Компанията за рогат добитък 450 000 тона телешко месо, и заместникът на държавния секретар побърза да се откаже от набелязания план.

Вместо това департаментът по внушение на професора по теология, старшия полицейски инспектор Сперитус, необмислено се позова на библията. Това беше много погрешна крачка, понеже адвокатът на Матрас я парира с обширни изследвания, където с помощта на цитати доказва, че с похватите, с които господ бог е програмирал Ева, вземайки за основа една-единствена част и действайки твърде ексцентрично в сравнение с методите, към които обикновено прибягват хората, той все пак е създал човек, защото никой психически нормален субект не смята Ева за робот.

Тогава департаментът обвини Матрас и наследниците му в деяние, противоречащо на акта Макфлакон и другите, понеже той като робот или работи е станал притежател на небесното тяло. А законът забранява на роботите да владеят планета или някаква друга недвижима собственост. Този път адвокатът представи на върховния

съд всички предишни актове на департамента, насочени против Матрас. Той подчерта, че, първо, от съпоставянето на отделни точки на тези актове произтича, според твърденията на департамента, че Матрас е едновременно и собствен баща, и собствен син, бидейки в същото време небесно тяло; второ, той обвини департамента в противоречащо на законите тълкуване на акта Макфлакон. Тялото на някакво лице, а именно на гражданина Катодий Матрас, съвсем произволно е било признато за планета. Извод — абсурден от правна, логическа и семантична гледна точка.

Скоро пресата не пишеше за нищо друго освен за „Държавата — планета–баща–син“. Властите възбуждаха нови и нови обвинения, които незабавно се парираха от неуморния адвокат на Матрас.

Държавният департамент великолепно разбираше, че хитрият Матрас не витае и се размножава в Раковидната мъглявина само за развлечение. Той беше заинтересован да създаде прецедент, непредвиден от закона. Безнаказаността на постъпката му заплашваше в бъдеще със съвсем невъобразими последици. Затова най-големите умове седяха денонощно над протоколите и измисляха все по-смайващи юридически клопки, в които Матрас трябваше да намери безславния си край. Обаче всяко действие на властите се отблъскваше на часа от противодействието на адвоката.

Аз следях с жив интерес хода на този двубой, когато изведнъж съвсем неочаквано получих от Сдружението на адвокатите покана за специалното пленарно заседание, посветено на проблемата за тълкуването на процеса „Съединените щати против Катодий Матрас, същия Катодий Първи А, същия плодове от съюза между Матрас и Мелания Фортинбрас, същия планета в Раковидната мъглявина“. Аз не пропуснах да отида на посочената дата на мястото и видях претъпкана зала. Цветът на юриспруденцията запълваше огромните ложи, амфитеатъра и креслата в партера. Бях малко закъснял, обсъждането вече беше започнало. Седнах на един от последните редове и започнах да слушам.

През следващите шест часа взеха думата близо двацет оратора. Едни доказваха логически ясно и неопровержимо, че Матрас съществува, други — че не съществува, че е основал държава на работи или се състои от подобни организми; че Матрас трябва да бъде претопен като нарушител на редица закони и че не е престъпил нито

един закон; мнението на адвокатата Вурпл, че Матрас бива ту планета, ту робот, ту изобщо нищо — което като компромисно би трябвало да задоволи всички, предизвика всеобща ярост и не спечели освен автора си нито един привърженик. Всичко това беше нищо в сравнение с по-нататъшния ход на обсъждането, когато старшият асистент Милгер доказа, че Матрас, превръщайки се в работи, по този начин значително е умножил своята личност и сега „Матрас наброява почти триста хиляди“; а тъй като и дума не може да става, че този комплекс представлява конгломерат от различни лица, защото е едно и също лице, повторено многократно, то Матрас е един в триста хиляди лица. На това място съдията Вублхорн отбеляза, че цялата проблема от самото начало се разглежда неправилно: щом Матрас е бил човек и се е превърнал в работи, то тези работи не са той, а някои друг; щом те са някой друг, то трябва, първо, да се изясни кои са те; но понеже те не са човек, те не са никой и следователно липсва не само юридическа проблема, но и физическа, защото в Раковидната мъглявина изобщо няма никой.

Аз вече на няколко пъти пострадах сериозно от яростните дискусанти. Пазачите и санитарите работеха усилено, когато внезапно се раздадоха възгласи, че в залата се намират преоблечени като юристи електрически мозъци, които незабавно трябва да се изгонят, понеже пристрастността им не буди съмнение, а и въобще нямат право да участвуват в обсъждането. Професор Хартлдропс като председател започна да обикаля залата с малък компас в ръката и всеки път, когато стрелката започваше да трепка и да се насочва към някой от седящите, привлечена от скрития под дрехите му метал, шпионинът незабавно се разобличаваше и изхвърляше навън. По такъв начин залата бе очистена наполовина, докато траяха речите на доцентите Фитс, Питс и Клабенте, при което последният беше прекъснат на средата на изречението, защото компасът издаде електрическия му произход.

След кратката почивка, през която се подкрепихме в бърмналия от нестихващата нито за секунда дискусия бюфет, аз се върнах в залата, стиснал съставните части на своето облекло (разгорещените правоведа постоянно ме хващаха за копчетата и ги изпокъсаха до едно) и видях до естрадата голям рентгенов апарат. Говореше юристът Плюсекс, който доказваше, че Матрас е случаен космически феномен. В този момент към мен със страшен израз на лицето и с тревожно

подскачаща на дланта му компасна стрелка се приближи председателят. Охраната веднага ме хвана за яката, но аз изхвърлих от джобовете си ножчето, ключа за консерви и металическа цедка за чай, откъснах от жартиерите си никелираните закопчалки, престанах да въздействам на магнитната стрелка и бях допуснат до по-нататъшно участие в обсъждането. Разобличиха още четиридесет и три робота, докато професор Ватенхем ни разясняваше, че Матрас може да се разглежда като пример за космически конгломерат; тук аз си спомних, че за това вече ставаше дума: личеше си, че на юристите не им стигаха доводи, но внезапно започна нова проверка. Сега без стеснение преглеждаха на рентгена всички наред и откриваха, че събралите се крият под безупречно ушитите си костюми части от пластмаса, найлон, стъкло и дори слама. На един от последните редове намериха някакъв робот, натъпкан с кълчища. Когато последният оратор слезе от катедрата, аз се оказах сам сред огромната празна зала. Ораторът беше прегледан и изхвърлен навън. Тогава председателят, единственият човек, останал освен мен в залата, се приближи към моето кресло. Сам не зная защо, аз взех от ръцете му компаса. Изведнъж стрелката трепна и неумолимо се обърна към него. Почуках с пръст по корема му, чух подрънкване, хванах машинално председателя за яката, изблъсках го зад вратата и останах по такъв начин самотен. Аз стоях пред няколкостотин изоставени чанти, дебели папки с протоколи, шапки, бастуни, подвързани с кожа книги и галоши. Побродих безцелно из залата, убедих се, че няма какво да правя там, обърнах се и си тръгнах за дома.

Публикувано в списание „Наука и техника за младежта“, брой
07-08/1963 г.

Разказът се печата със съкращения.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.